

МІСЦЕ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ КРАЇНИ

О. В. Крилова, к. т. н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка», krylova.o.v@ntu.one, orcid.org/0000-0003-2091-4320,

О. Г. Федорова, асистент, НТУ «Дніпровська політехніка», fedorova.o.h@ntu.one, orcid.org/0000-0003-3030-7778,

І. С. Ісаєв, магістрант, НТУ «Дніпровська політехніка», isaiev.i.s@ntu.one, orcid.org/0009-0006-5037-837X,

Р. В. Сухов, магістрант, НТУ «Дніпровська політехніка», sukhov.ru.v@ntu.one, orcid.org/0009-0005-7757-3768

Методологія дослідження. Теоретичну та науково-методологічну основу дослідження склали принципи фінансової науки та банківської справи. Методи аналізу та синтезу були використані під час вивчення впливу історичних подій, що мають місце в сучасному українському суспільстві, на розвиток банківської галузі. За рахунок системного підходу досліджено чинники забезпечення стабільності банківської системи України в непередбачуваному економічному середовищі. Факторний аналіз дозволив визначити роль банківської системи в сучасному розвитку національної економіки, а також визначити її місію у період повоєнного відновлення української економіки.

Результати. У дослідженні були визначені особливості та проблеми функціонування банківської системи України в умовах воєнного стану та окреслено її роль у подальшому післявоєнному відновленні країни. Виявлено чутливість банківської системи України до впливу воєнного стану та зростання зовнішнього фінансування державного та соціального сектору. Крім того, дослідження показало, що воєнний стан має серйозний негативний вплив на процеси кредитування української економіки: збільшення рівня неповернення кредитів, погіршення якості активів банків. Аргументовано, що саме ця проблема має бути вирішена у контексті післявоєнного відновлення. Визначено основні напрямки діяльності Національного банку України, законодавчої влади та власне банківських установ для подолання негативного впливу воєнного стану, враховуючи міжнародний досвід розвитку банківської системи в період післявоєнного відновлення країни. Отримані рекомендації спрямовані на розвиток банківської системи та підвищення її впливу на економічне зростання розвитку країни після війни.

Новизна. У дослідженні звернули увагу на кредитування банками України у післявоєнний період, а також врахували вплив воєнних дій на території України. Це дозволило встановити як воєнні конфлікти впливають на фінансову стабільність банківської системи України та як це відзначається у кредитуванні економічних проектів у країні. Ця взаємодія стала ключовим елементом дослідження, що сприяло кращому розумінню викликів, які стоять перед банківською системою України в умовах післявоєнного відновлення.

Практична значущість. Запропоновано стратегії розвитку банківської системи в Україні у післявоєнному відновленні, які базуються на міжнародному досвіді та враховують специфіку воєнного стану.

Ключові слова: банківська система, кредитування, НБУ, воєнний стан, післявоєнне відновлення.

Постановка проблеми. Російська агресія, що розпочалася в лютому 2022 року, призвела до повної анексії деяких українських

територій, руйнування інфраструктури, порушення ланцюгів поставок та масової міграції населення. Ця війна спричинила серйозну

економічну та фінансову кризу в Україні. У 2022 році українська економіка зазнала найглибшого спаду в історії країни, з реальним ВВП, який знизився на 29,1%. Перші місяці війни призвели до найсерйозніших втрат: у I кварталі 2022 року економіка скоротилася на 14,9%.

Однак завдяки надзвичайним заходам, вжитим урядом та Національним банком України, а також підтримці міжнародних партнерів, вдалося стабілізувати макроекономічну ситуацію. Поступово, завдяки усуненню перешкод у ланцюгах постачання, переведенню підприємств та звільненню окупованих територій, економічна активність почала відновлюватися. Очікується, що деокупація територій і повноцінне відновлення дії чорноморських портів сприятимуть збільшенню обсягів промислового виробництва та врожаю. Часткове повернення вимушених мігрантів також сприятиме зростанню внутрішнього попиту [1].

Відновлення після війни постає перед нами з великою кількістю викликів, які стосуються залучення капіталу, розподілу обмежених ресурсів та впровадження масштабних проєктів. Це все підкреслює необхідність поліпшення процесів залучення та розподілу фінансових ресурсів через ефективну взаємодію між економічними агентами на усіх рівнях. У зв'язку з цим виникає потреба в системному підході до фінансування повоєнної відбудови [2].

Потенціал банківського сектору є основою для забезпечення фінансової стабільності банківської системи в Україні, який важливо підтримувати у період повномасштабної війни, та після завершення конфлікту і відновлення країни. Стан, динаміка і розвиток банківської системи мають вирішальне значення для сталого розвитку національної економіки та подальших перспектив у післявоєнному відновленні. Банківський сектор виступає ключовим елементом у фінансовій підтримці відновлення економіки, накопиченні та перерозподілу капіталу, а також у зміцненні всієї національної економіки. Тому актуальність питання банків та банківської системи України в умовах післявоєнного відновлення залишається надзвичайно важливою і вимагає ґрунтовного дослідження. [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У своїх дослідженнях вчені-економісти, такі як: Алексін Г. О. [2,4], Золковер А. О., Обертинський Б. В. [3] та інші, вивчали актуальні питання банківської системи в умовах воєнного стану та подальшого післявоєнного відновлення країни. Вчені Ю. Кіндзерський [5], І. Хмарська, К. Кучерява [6]. зробили вагомий внесок у вивченні проблематики післявоєнного відновлення економіки.

Ці дослідження встановили напрямки для подальших досліджень щодо удосконалення стратегії розвитку банківської системи у післявоєнному відновленні України.

Формулювання мети статті. Метою статті є дослідження місця та напрямків розвитку банківської системи України в умовах післявоєнного відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема повоєнної відбудови в Україні є складною та вимагає належної інституційної рамки для досягнення довгострокових результатів. Один із ключових інститутів у цьому – банківська система, яка відіграє важливу роль у фінансуванні проєктів та розвитку реального сектору за рахунок надання позик та гарантій [2].

Фінансові установи вразливих країн зазвичай зазнають великих труднощів під час конфліктів і воєнних дій. Однак банківська система України демонструє надзвичайну стійкість, здійснюючи успішну опірність викликам війни завдяки добре підготованому запасу ресурсів і ретельному плануванню. Це досягнення стало можливим завдяки ефективній роботі Національного банку та спільній багаторічній ініціативі щодо реформування банківського сектору, яка розпочалася у 2015 році. Банки продовжують надавати послуги навіть під час перебоїв з електропостачанням, забезпечуючи стабільну роботу своїх мереж та збільшуючи свій капітал.

Незважаючи на війну, інфляційні процеси в Україні залишаються під контролем, інфляційний тиск в останні місяці стабілізувався, і очікується помірне сповільнення інфляції у 2023 році. З метою уникнення неконтрольованої девальвації та впливу капіталу, НБУ тимчасово зафіксував обмінний курс та ввів валютні обмеження, підтримуючи валютний ринок інтервенціями. У червні 2022 року облікова ставка була підвищена

з 10% до 25% з метою зупинення відпливу депозитів з банківської системи та збільшення привабливості національної валюти. Ця девальвація разом із коригуванням валютних обмежень, послідовним зростанням ринкових ставок після підвищення облікової ставки у червні та введенням зернового коридору допомогли зменшити тиск на валютний ринок, що призвело до зниження навантаження на золотовалютні резерви НБУ. [1]

Економічні та фінансові зміни під час війни вплинули на розподіл активів та довіру до банківських установ. Вимушена емісія гривні НБУ для покриття нових бюджетних потреб на військові та соціальні витрати призвела до суттєвого зростання загальної вартості активів у банківському секторі на 17,9% на кінець 2022 року.

Розподіл активів також зазнав змін. Частка державних банків у загальних активах зменшилася з 31,4% на кінець 2020 року до 27,3% на кінець 2022 року. Протилежний тренд спостерігався у приватних банківських установах, де частка активів зросла з 17,2% до 21,9% протягом двох років. Ці зміни у капіталі були результатом втрат деяких банків. Державні банки втратили вартість активів на 15 млрд грн, ПриватБанк на 3 млрд грн, а приватні банки – на 23 млрд грн. Найбільші збитки відзначилися в банках з іноземним капіталом, де втрати активів склали 43 млрд грн.

Крім того, під час війни відбулися зміни у довірі до банків. Частка депозитів фізичних осіб у державних банках зменшилася з 27,1% на кінець 2020 року до 23,1% на кінець 2022 року. У приватних банках відбулося невелике зростання частки депозитів – з 16,4% до 19,6% за вказаний період. Ці зміни відображають складні умови та невизначеність, які вплинули на вибір клієнтів у банківському секторі під час конфлікту [7,8].

Попри економічні збитки внаслідок війни, банки залишаються прибутковими, і цей приріст прибутку в 2023 році свідчить про їхню рентабельність. Важливою особливістю є висока чиста процентна маржа та операційна ефективність, які стали характерними для всіх бізнес-моделей, включаючи корпоративний, роздрібний та універсальний сектори. Це успіх був досягнутий завдяки спільним зусиллям банків, швидкій реакції

Національного банку та їхнім планам дій у разі негативних випадків. У підсумку банки подолали кризу, маючи значний запас капіталу та ліквідності, що підтверджує їхню оперативну стійкість та готовність до непередбачуваних ситуацій.

Під час воєнних конфліктів спостерігається значне послаблення кредитного попиту як серед населення, так і серед бізнесу. Це призвело до негативного впливу на доходи підприємств і населення, а також зниження їх попиту на фінансові послуги. Руйнування енергетичної та іншої цивільної інфраструктури, а також повільний економічний відновлювальний процес підвищив кредитний ризик банківської системи. У 2022 році кредитування бізнесу переважно здійснювалося через програму «Доступні кредити 5–7–9%», яка складала 26% чистого гривневого корпоративного портфеля. Ринкове кредитування банками планується відновити лише після поживлення економіки, оскільки станом на 01 червня 2023 року частка непрацюючих кредитів (NPL) зросла до 39,1%.

Не дивлячись на повномасштабну війну, платіжні операції здійснювалися безперебійно, що допомогло запобігти високому попиту на готівку та зберегти ліквідність у банках. Зростає обсяг безготівкових операцій, розширюється перелік фінансових операцій, які можна виконати дистанційно. Повномасштабна війна створила складні умови для роботи платіжної інфраструктури, проте завдяки злагодженим діям Національного банку України, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, банків та інших фінансових установ вдалося зберегти стабільність платіжної інфраструктури. Ця інфраструктура ефективно функціонує, забезпечуючи вчасні платежі, розрахунки та безперешкодний доступ користувачів до платіжних послуг та своїх коштів.

Важливим кроком у розвитку платіжної інфраструктури стало введення в дію нової версії Системи електронних платежів НБУ з 1 квітня 2023 року. Цей крок є ключовим для подальшого якісного розвитку платіжної інфраструктури України, зокрема у зв'язку з отриманням Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі. НБУ працює над приєднанням України до Єдиної зони платежів у євро, що відзначається як

важливий крок у напрямі модернізації та інноваційного розвитку платіжного ринку країни [1].

У період воєнного стану банківська

система України стикнулася із серією складних викликів, які значно вплинули на її стабільність та звичайне функціонування (рис.1) [7,8]

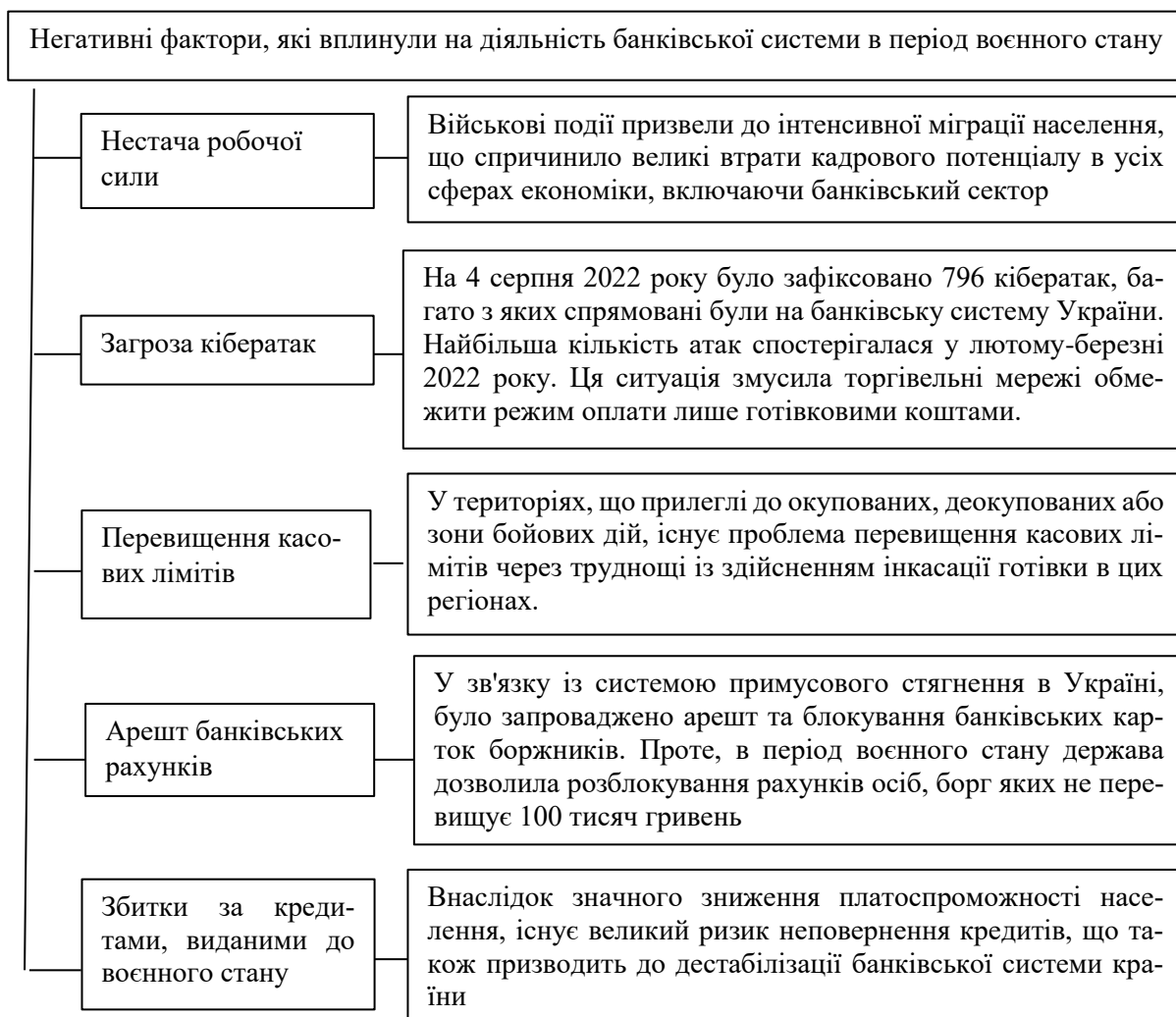

Рис.1. Характеристика негативних факторів, які вплинули на діяльність банківської системи в період воєнного стану

В сучасних умовах воєнної агресії обмежені можливості банківського сектору у формуванні та ефективному використанні можливостей фінансування через нестачу довгострокових та доступних фінансових ресурсів [2].

Таким чином, слід виділити декілька напрямків діяльності банків, які допоможуть удосконалити їх роботу в період війни та можуть бути використані у післявоєнному відновленні:

1. Ретельна оцінка кредитного ризику та реструктуризація боргів. Банки повинні уважно визначати кредитний ризик для не-

ликих позик, щоб уникнути можливих неплатежів з боку позичальників. Також важливо переглянути фінансовий стан позичальників, які мають великі кредити або виникають ускладнення зі сплатою, та провести реструктуризацію у разі потреби. Це допоможе зберегти стабільність фінансових інститутів під час економічних труднощів.

2. Дотримання вимог Національного банку України під час дії воєнного стану. Банки повинні суворо дотримуватися всіх вимог та рекомендацій, наданих НБУ в умовах воєнного стану. Це включає в себе ведення відповідної звітності, дотримання об-

межень щодо валютних операцій та інші вигоди, які сприяють стабільності фінансової системи.

3. Удосконалення систем кіберзахисту. Умови воєнного стану можуть збільшити ризик кібератак на банки та фінансові установи. Банки повинні посилити свої системи кіберзахисту, вдосконалювати їх заходи безпеки та вживати заходів для запобігання кіберзлочинності. Це включає в себе регулярне навчання персоналу, вдосконалення програмного забезпечення та впровадження сучасних методів виявлення та відповіді на кіберзагрози [9].

Слід зауважити, що економічне відновлення після війни є складним та тривалим процесом. Наявність обмежених ресурсів та значних збитків ускладнює відновлення економіки країни. У цих умовах важливо ретельно планувати та координувати економічні заходи, забезпечуючи оптимальне використання наявних ресурсів та сприяючи розвитку країни в цілому.

Майбутній шлях України після війни та її інтеграція в Європейський економічний простір суттєво визначається роллю банківського сектору у підтримці економічного відновлення. Банківські установи відіграють ключову роль у фінансуванні сталих інвестицій у відновлювальні проекти та співпрацюють з міжнародними фінансовими установами, що підтримують «зелені» ініціативи.

У період воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки, стратегія розвитку та управління банківською сферою повинна бути актуалізована та орієнтована на досягнення конкретних стратегічних цілей та завдань. Наглядові ради державних банків повинні розробити механізми стратегічних дій, які визначатимуть роль та пріоритети для кожного банку в умовах воєнного стану. Будь-які зміни у стратегічних цілях та завданнях повинні відповідати домовленостям України з МВФ та стандартам ЄС, зокрема, щодо поступового зменшення частки держави в банківській сфері. Ураховуючи воєнні дії та пов'язані з цим ризики, зниження участі держави у банківському секторі може затриматися на тривалий період. Це може викликати зменшення конкуренції та призвести до

монопольного становища у певних видів кредитування, що ускладнить входження інвесторів на український ринок та може призвести до придбання державними банками. Фінансова стабільність банківської системи буде тісно пов'язана з динамікою ВВП протягом повномасштабного вторгнення в Україну та після його завершення. Враховуючи ці фактори, стратегічне управління банківською сферою повинно бути гнучким та готовим адаптуватися до змін у внутрішній та зовнішній ситуації [2].

Необхідні заходи для відновлення ринку фінансових послуг, на якому функціонують банківські установи, після війни повинні включати в себе:

1. Відновлення банківського сектору, що передбачає рекапіталізацію та реструктуризацію непрацюючих кредитів. Ці кроки є ключовими для забезпечення ефективної роботи банків. Неприпустимо допустити, щоб банківський сектор залишався блокованим через непрацюючі кредити, оскільки це заважає фінансуванню нових інвестицій.

2. Підтримка формування внутрішнього кластеру інвесторів. Необхідно розвинути ефективні та ліквідні внутрішні ринки капіталу, щоб забезпечити стійкість та збалансованість фінансового сектору, замість залежності від зовнішнього боргового фінансування.

3. Зменшення державного кредитування на користь ринкових механізмів. Важливо відновити комерційний та ринковий розподіл ресурсів, включаючи створення внутрішніх інструментів для мобілізації місцевих заощаджень [10].

Законодавча гілка влади має вирішити кілька актуальних завдань для економічного відновлення України у повоєнний період, з урахуванням євроінтеграційних пріоритетів та використання інструментів банківської системи (табл.1).

Законодавча гілка влади повинна вжити необхідних заходів для впровадження цих ініціатив та створення сприятливого клімату для залучення іноземних інвестицій у банківську систему та стратегічні галузі економіки. Це сприятиме стабільності та розвитку української економіки в період після війни.

Задання банківської системи у післявоєнному відновленні країни

Задання	Особливості
Створення банку другого рівня	Необхідно створити банк, який залучатиме недорогі іноземні кредитні ресурси і розподілятиме їх серед банків на користь проектів клієнтів з урахуванням ризиків національного ринку. Це допоможе забезпечити банки довгостроковим кредитним ресурсом та стимулювати економічний розвиток через фінансування інноваційних проектів.
Створення «бед банку» (поганого банку)	Важливо повернутися до ідеї створення «бед банку», який прийматиме на себе роботу з негативно класифікованими активами банків. Це допоможе розчистити баланси банків, звільнити їх від токсичних активів та збільшити можливості для надання кредитів підприємствам, зокрема, малим та середнім підприємствам.
Створення муніципальних страхових комітетів	За аналогією з досвідом Японії після війни, створення муніципальних страхових комітетів може сприяти наданню гарантій при кредитуванні банками місцевих програм з метою збільшення робочих місць у місцевих громадах та підтримки малого та середнього бізнесу.
Створення Державного банку реконструкції та розвитку	Необхідно створити такий банк за рахунок бюджетних коштів, який надаватиме довгострокові кредити для розвитку стратегічних галузей національної економіки. Це може включати в себе фінансування інфраструктурних проектів, розвитку виробництва та впровадження новітніх технологій

Ефективне управління непрацюючими кредитами (непрацюючими активами) є критично важливим завданням для Національного Банку України та банківської системи загалом. Цей підхід до створення «поганого банку» може бути корисним для вирішення проблеми непрацюючих кредитів. Уряд може створити спеціалізований банк (поганий банк), який прийматиме на себе непрацюючі кредити від інших банків. Цей банк буде спеціалізуватися на управлінні та відновленні цих активів. Поганий банк може провести ретельний аналіз непрацюючих кредитів та спробувати реструктурувати їх, надаючи позичальникам можливість повернути борг за новими умовами, які відповідають їхнім можливостям. Поганий банк може взяти на себе завдання продажу непрацюючих активів, намагаючись відновити частину втраченої вартості через їхню продажу на ринку. Уряд може встановити інцентивні програми для поганого банку, щоб стимулювати його до ефективного вирішення проблеми непрацюючих кредитів. Також уряд може здійснювати співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, які мають досвід у управлінні непрацюючими активами та можуть надати поради та підтримку в цьому питанні. Цей централізований підхід може допомогти відновити потік кредитування, звільнити

банки від токсичних активів та сприяти відновленню економіки України після війни.

Основною перевагою централізованого підходу з державним «поганим банком» є можливість використання масштабів економії. Це дозволяє ефективно обробляти проблемні активи, залучати висококваліфіковані кадри для управління активами та отримувати кращі ціни від потенційних покупців. Крім того, такий підхід може сприяти залученню фінансування від міжнародних донорів та отриманню компенсації за збитки, зазначені внаслідок російської агресії, оскільки багато непрацюючих кредитів можуть бути безпосередньо пов'язані з цією агресією [11].

Для впровадження централізованого підходу до управління непрацюючими кредитами уряд повинен готувати законодавчу базу для створення нової агенції, яка спеціалізуватиметься на «поганих банках», або розширити повноваження існуючих установ.

Післявоєнний період у різних країнах часто вимагає вжиття фінансових заходів для зменшення збитків у банківському і державному секторах, мобілізації заощаджень, прямого кредитування та зменшення впливу вкладів із банків шляхом обмеження вибору для вкладників. Існують ефективні методи подолання викликів післявоєнного періоду.

Україна може розраховувати на значне списання боргу, що знизить потребу в застосуванні фінансової репресії для погашення державних боргів. Кредитування українського уряду після війни, ймовірно, буде надано за дуже сприятливими умовами, що зменшить необхідність в дешевому внутрішньому залученні коштів. Рекапіталізація банківського сектору може бути проведена урядом безпосередньо. Післявоєнний економічний розвиток може спиратися на зростання, яке фінансується за рахунок низьких відсоткових ставок, які накладаються на вкладників через відсутність доступу до зовнішнього фінансування та допомоги. Україна очікує значний приплив капіталу та допомоги після завершення конфлікту. Зрештою, застосування фінансової репресії може створити додаткові можливості для корупції, тому важливо обирати оптимальні стратегії для стабільного відновлення економіки та фінансової системи країни.

Для того, щоб банківський сектор можна було ефективно використовувати для сприяння кредитним потокам після закінчення війни, надзвичайно важливо розпочати підготовку вже зараз. Зокрема, розробка принципів перегляду якості активів надасть інформацію щодо обсягу необхідної рекапіталізації і допоможе розробити попередні стратегії рекапіталізації [11].

Таким чином, умови післявоєнного відновлення вимагають створення передумов для залучення інвестицій через банківські установи, що сприятиме синергетичному ефекту у зростанні, відродженні та розвитку національної економіки. Національному Банку України слід вдосконалити механізм залучення інвестицій в Україну.

Висновки. Результати цього дослідження вказують на те, що повномасштабна війна Російської Федерації проти України має вплив на економічну ситуацію в країні та банківську систему, змінює правила її функціонування та накладає нові обмеження. Аналізуючи історичні події та розвиток банківської галузі, прийшли до висновку, що банківська система відіграла ключову роль у сприянні економічному відновленню та стабілізації країни після війни. Банки стали важливими інструментами для залучення інвес-

тицій, фінансування відновлювальних проєктів та підтримки підприємств. Проте завдяки уважному контролю з боку Національного Банку України, банківська система успішно адаптується до умов військового стану та гідно протистоїть викликам війни. На сьогоднішній день банківська система України є достатньо стабільною, під контролем та навіть прибутковою. Крім того, банківська система сприяла розвитку місцевої та національної економіки шляхом надання кредитів підприємствам та населенню, що стимулювало економічний зріст навіть в період воєнного стану. Отже, можна стверджувати, що банківська система України відіграє незамінну роль у розвитку національної економіки та післявоєнній відбудові країни, сприяючи економічному розвитку, стабільності та підвищенню життєвого рівня населення.

Література

1. Стратегія розвитку фінансового сектору України URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini>
2. Алексін Г.О. Роль інституту інвестиційного банкінгу в повоєнному відновленні економіки *Економіка та суспільство*. 2023. №53. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-39>
3. Золковер А.О., Обертинський Б.В. Інвестиційний потенціал банків як запорука фінансової стабільності банківської системи України в умовах післявоєнного відновлення. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. №3(14). С. 27-37. DOI: 10.30857/2786-5398.2023.3.3
4. Алексін Г. Стейкхолдерський підхід до повоєнного відновлення економіки України. Глобалізаційні виклики: урядування майбутнього. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 26-27 квітня 2023 р. С. 157-158. URL: <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2039/files/e8f052a9-3ca2-4574-ad95-ec8638583c7f.pdf>
5. Кіндзерський Ю. Повоєнне відновлення промисловості України: виклики та особливості політики. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 101-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101>.
6. Хмарська І., Кучерява К., Клімова І. Особливості післявоєнного відновлення економіки України. *Економіка та суспільство*. 2022. №42. doi: 10.32782/2524-0072/2022-42-31.
7. Пацула О.І. Стійкість та надійність банківської системи України у період дії правового режиму воєнного стану Безпекові аспекти управління організаціями в умовах війни та повоєнної відбудови держави: матеріали круглого столу (м. Львів, 12 травня 2023 року) Львів: ЛьвДУВС, 2023. С. 226-229.
8. Звіт про фінансову стабільність. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article.
9. Правдиківська І.І., Дорошенко Н.О. Вплив

війни на банківську систему України. *Молодий вчений*. 2022. № 9(109). С. 150-153. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5583>

10. Корчинський І.О. Проблеми функціонування фінансового ринку в умовах війни Безпекові аспекти управління організаціями в умовах війни та повоєнної відбудови держави: матеріали круглого столу (м. Львів, 12 травня 2023 року) Львів: ЛьвДУВС, 2023. С. 212-215

11. Повоєнна макроекономічна архітектура для України. Centre for Economic Policy Research 2023. 38 с.

References

1. Stratehiia rozvytku finansovoho sektoru Ukrainy. (2023). Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-f finansovogo-sektoru-ukrayini>

2. Aleksin, H.O. (2023). Rol instytutu investytsiinoho bankinhu v povoiennomu vidnovlenni ekonomiky. *Ekonomika ta suspilstvo*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-39>

3. Zolkover, A.O., & Obertynskyi B.V. (2023). Investytsiinyi potentsial bankiv yak zaporuka finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh pisliavoiennoho vidnovlennia *Zhurnal stratehichnykh ekonomichnykh doslidzhen*, 3(14), 27-37. DOI: 10.30857/2786-5398.2023.3.3

4. Aleksin, H. (2023). Steykhholderskyi pidkhid do povoiennoho vidnovlennia ekonomiky Ukrainy. Proceedings from MIIM '23: Mizhnarodna naukovopraktychna konferentsiia «Hlobalizatsyini vyklyky: uriaduvannia maybutnoho». (pp. 157-158). Kyiv, 26-27 kvitnia 2023. Retrieved from <https://ipacs.knu.ua/pages/osn/2/news/2039/files/e8f052a>

9-3ca2-4574-ad95-ec8638583c7f.pdf

5. Kindzerskyi, Yu. (2022). Povoienne vidnovlennia promyslovosti Ukrainy: vyklyky ta osoblyvosti polityky. *Ekonomichnyj analiz*, T.32, (2), 101-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.10>

6. Khmarska, I., Kucheriava, K., & Klimova, I. (2022). Osoblyvosti pisliavoiennoho vidnovlennia ekonomiky Ukrainy. *Ekonomika ta suspilstvo*, (42). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>

7. Patsula, O.I. (2023). Stykist ta nadiynist bankivskoi systemy Ukrainy u period dii pravovoho rezhymu voiennoho stanu. Proceedings from: Materialy kruhloho stolu (m. Lviv, 12 travnia 2023). «Bezpekovi aspekty upravlinnia orhanizatsiimy v umovakh viyny ta povoiennoi vidbudovy derzhavy». (pp.226-229). Lviv: LvDUVS.

8. National Bank of Ukraine. (2023). Zvit pro finansovu stabilnist. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article

9. Pravdykovska, I.I., & Doroshenko, N.O. (2022). Vplyv viyny na bankivsku systemu Ukrainy. *Molodyi vchenyi*, 9(109). Retrieved from <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5583> <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-9-109-32>

10. Korchynskyi, I.O. (2023). Problemy funktsionuvannia finansovoho rynku v umovakh viyny. Proceedings from: Materialy kruhloho stolu (m. Lviv, 12 travnia 2023). «Bezpekovi aspekty upravlinnia orhanizatsiimy v umovakh viyny ta povoiennoi vidbudovy derzhavy». (pp. 212-215). Lviv: LvDUVS,

11. Povoienna makроекономічна архітектура для України (2023). Centre for Economic Policy Research.

PLACE OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE IN THE POST-WAR RECONSTRUCTION OF THE COUNTRY

O. V. Krylova, Ph. D (Tech.), Associate Professor, O. H. Fedorova, Assistant Lecturer, I. S. Isaiev, Master's Student, R. V. Suhov, Master's Student, Dnipro University of Technology

Methods. The theoretical and scientific-methodological basis of the research was made up of the principles of financial science and banking. Methods of analysis and synthesis were used during the study of the impact of historical events taking place in modern Ukrainian society on the development of the banking industry. Factors ensuring the stability of the banking system of Ukraine in an unpredictable economic environment were investigated using the system approach. Factor analysis made it possible to determine the role of the banking system in the modern development of the national economy, as well as to determine its mission in the period of post-war recovery of the Ukrainian economy.

Results. The study identified the specifics and problems of the functioning of the banking system of Ukraine in the conditions of martial law and outlined its role in the further post-war reconstruction of the country. The sensitivity of the banking system of Ukraine to the influence of martial law and the growth of external financing of the state and social sector was revealed. In addition, the study showed that the state of war has a serious negative impact on the lending processes of the Ukrainian economy: an increase in the level of non-repayment of loans, deterioration of the quality of bank assets. It is argued that this problem should be solved in the context of post-war reconstruction. The main areas of activity of the National Bank of Ukraine, the legislative authorities and the

banking institutions themselves to overcome the negative impact of the martial law are determined, taking into account the international experience of the development of the banking system during the post-war reconstruction of the country. The received recommendations are aimed at developing the banking system and increasing its influence on the economic growth of the country after the war.

Novelty. The study paid attention to lending by Ukrainian banks in the post-war period, and also took into account the impact of military actions on the territory of Ukraine. This made it possible to establish how military conflicts affect the financial stability of the banking system of Ukraine and how this is reflected in the lending of economic projects in the country. This interaction became a key element of the study, which contributed to a better understanding of the challenges facing the banking system of Ukraine in the conditions of post-war recovery.

Practical value. Strategies for the development of the banking system in Ukraine in post-war recovery are proposed, using international experience and taking into account the state of war.

Keywords: banking system, lending, NBU, martial law, post-war recovery.

Надійшла до редакції 08.12.23 р.